

REDACTIONEEL GEDEELTE

VIJF EN DERTIG JAREN

Ons Tijdschrift is zijn vijf en dertigste jaargang ingegaan en de Redactie heeft gemeend bij dit feit even te moeten stilstaan, door in een der nummers van dien jaargang de leden van het Oude Gezelschap om een speciale bijdrage te verzoeken, zooals dat ook tien jaren geleden het geval is geweest, de resultaten van welk verzoek men in dit nummer zal kunnen vinden.

De overweging heeft daarbij voorgezeten, dat wij snel leven; dat in die laatste tien jaren alweer een heele nieuwe generatie aan de beoefenaren der Nederlandsche Tandheelkunde is toegevoegd, die — minder op de hoogte van de geschiedenis van hun beroep — wellicht gaarne de anderen weer eens aan het woord willen laten, over welk onderwerp dan ook, terwijl de verschillende Redacteuren ook hunnerzijds iets van zich zouden laten hooren.

Een stukje historie mag dan wel het allereerste begin vormen.

Bijna een halve eeuw geleden werd de eerste poging tot tandheelkundige organisatie gedaan door de oprichting van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap, waarvan enkele weinige tandartsen, behoorende tot de besten der toen levende practici de leden waren, en dat altoos een Gezelschap is gebleven van vrij sterk exclusief karakter.

Vandaar dat in 1893 een tweede Vereeniging werd opgericht „de Nederlandsche Tandmeesters Vereeniging”, die een groot aantal van de toenmalige jongeren bevatte en oorspronkelijk bedoeld was als middel tot bestrijding der onbevoegde uitoefening der Tandheelkunde.

Al heel spoedig zag men in, dat het hoogst gewenscht was ook de wetenschap in den kring der bemoeiingen te betrekken en het blijft de onvergankelijke verdienste van deze jonge Vereeniging, dat men terstond begreep, dat er organisatorisch slechts iets te bereiken zou vallen; wanneer men in het bezit was van een eigen orgaan.

En zoo werd dan besloten het „Tijdschrift voor Tandheelkunde” te stichten, waarmede voor het eerst de Nederlandsche tandheelkunde als zoodanig naar buiten optrad. (Het Genootschap publiceerde alleen zijn „Handelingen”).

De opeenvolgende Besturen vormden de Redactie, terwijl het Secretariaat werd opgedragen aan Collega *H. B. de Jonge Cohen*, die deze functie van beheerend Redacteur tot 1918 onafgebroken en ondanks vele beslommeringen met onverzwakte toewijding heeft vervuld.

Het Genootschap had, daar dit jonge zusje niet geheel voor „vol” werd aangezien met leede oogen deze activiteit aanschouwd, en negeerde derhalve (op enkele loffelijke uitzonderingen na) zowel Vereeniging als Tijdschrift.

De moeilijkheden der eerste jaren werden daardoor niet eenvoudiger en is het des te meer te bewonderen, dat men desondanks heeft volgehouden. Het is toen vooral *John E. Grevers* geweest, die met zijn groot aanzien in binnen- en buitenland het Tijdschrift tot grooten steun geweest is en aan wiens invloed het waarschijnlijk voor een niet gering deel te danken was, dat de stemming in het Genootschap veranderde en dat sinds 1901 de „Handelingen” van deze Vereeniging in het Tijdschrift worden opgenomen.

Zoozeer was men van het belang van deze samenwerking overtuigd, dat een paar jaar later het voorstel gedaan wordt, afstand te doen van het eigendomsrecht en van het Tijdschrift te maken een zelfstandig orgaan, dat zou worden uitgegeven op risico van een aantal vooraanstaande tandartsen.

Alzoo geschiedde en de tiende jaargang staat reeds onder leiding van het nieuwe „Gezelschap”.

Wanneer men snuffelt in de oude archieven (voor zoover

aanwezig) en men filosofeert achteraf over de toen gevolgde methode van uitgave, dan mag het inderdaad een wonder heeten dat alles nog betrekkelijk zoo goed ging.

Van éénhoofdige leiding was niet alleen geen sprake, zelfs van veelhoofdige leiding kan men niet gewagen, er was in het geheel geen leiding.

De leden van het Gezelschap hadden de verplichting voor copie te zorgen. Hieraan ontbrak nog wel eens wat en dan werd er geschreven en nog eens geschreven — meestal zonder veel resultaat. (In dit opzicht moeten wij constateeren dat de historieschrijver een lijn van onverbiddelijke continuïteit ontdekt heeft!)

Hetgeen dus beteekent, dat enkele weinigen de handen vol hadden — zwaar gehandicapt door het ontbreken van leiding — en dat de ongelukkige beheerende redacteur een baantje had, waarvoor het thans niet gemakkelijk zou zijn iemand te vinden!

Toch wist men zich staande te houden, ondanks geldzorgen en allerlei andere beslommeringen. Er is nu en dan wijziging van taktiek; zoo wordt de uitgave van een tweemaandelijksche, in 1911 een maandelijksche.

In 1904 werd de Vereeniging van Ned. Tandartsen opgericht, sinds 1908 worden haar handelingen in het Tijdschrift opgenomen.

In 1910 sterft de Ned. Tandmeesters Vereeniging den dood door uitsterving, doch in 1914 komt de Ned. Maatschappij voor Tandheelkunde ruimte vragen in het Tijdschrift en levert voortaan het Genootschap, Ver. van Tandartsen en Maatschappij een belangrijk aandeel in de copie.

Toch moet nog vaak naar vertalingen gegrepen worden om op het laatste oogenblik te kunnen zorgen dat de aflevering op tijd weg kan en ook de finantieele toestand baart zorg.

De Vereenigingen van hun kant meenen dat de tijd gekomen is, waarop zij medezeggenschap in de Redactie behooren te verkrijgen en zoo ontstaat dan in 1918 na langdurige onderhandelingen de tegenwoordige toestand, waarbij thans het

„Gezelschap” afstand doet van eigendomsrecht en dit overdraagt aan de drie landelijke organisaties.

Geleerd door de ervaring gooit men nu het roer geheel om; er wordt een Redactie benoemd, bestaande uit een hoofdredacteur en eenige redacteuren, waarbij echter de Redactioneële macht geheel in handen wordt gelegd van den hoofdredacteur.

Deze sterke centralisatie heeft onmiddellijk het groote voordeel, dat er van stonde af leiding is, dat men weet wat men wil en dit gevoegd bij de groote journalistieke capaciteit van den hoofdredacteur *Bakker* — maakt dat ontegenzeggelijk van groote verbetering kan worden gesproken.

Ook de methode van uitgave wordt geheel veranderd en wordt opgedragen aan de firma *Tholen*, hetgeen eveneens een zeer gelukkige wijziging blijkt te zijn, daar in deze deskundige handen de advertentierubriek zeer aanzienlijk wordt uitgebreid. Waar verder door de groote vermeerdering van het aantal tandartsen het aantal abonnementen eveneens belangrijk stijgt verdwijnen de tekorten en staat het Tijdschrift thans op hechte finantieele bodem.

Wel moet door de na-oorlogsche duurtperiode de abonnementsprijs beduidend worden verhoogd, doch dan is de populariteit van het Tijdschrift reeds voldoende groot om de gevolgen van dezen maatregel zonder eenig verlies van abonné's te boven te komen.

De groote centralisatie had echter ook nadeelen. In de eerste plaats ging daardoor te veel van het contact verloren, hetgeen op den duur invloed moest hebben op de medewerking en ten tweede was het gevaar groot dat de bloei van het Tijdschrift zou staan of vallen met één persoon.

Deze laatste mogelijkheid dreigde inderdaad, toen in 1920 de hoofdredacteur mededeelde dat hij door gebrek aan tijd zijn functie moest neerleggen.

Die moeilijkheid werd opgelost door dat de drie overige redacteuren zich bereid verklaarden in functie te blijven en een vierde — *Margadant* — aan de Redactie werd toegevoegd.

De nieuwe Redactie besloot terstond, niet wederom in dezelfde fout te vervallen en door een verdeeling van functies niet alleen de taak van elk afzonderlijk te verlichten, doch op deze wijze de zoo noodige continuïteit in de leiding te kunnen handhaven ook dan wanneer een der redacteuren zich gedrongen zou voelen heen te gaan.

Verder verwachtte zij door onderlinge samenwerking meer aandacht te kunnen besteden aan de verschillende rubrieken, hetgeen het peil van het Tijdschrift ten goede zou moeten komen.

Een ervaring van ruim zeven jaren heeft geleerd dat deze inzichten juist waren en al zijn we nog lang niet waar we wezen moeten, een stijgende lijn valt niet te miskennen, waarbij in de allereerste plaats kan worden gememoreerd, dat ofschoon reeds het eerste jaar de omvang van het Tijdschrift verdubbeld was, wij nimmer tot vertalingen onze toevlucht behoeften te nemen en over gebrek aan copie niet meer geklaagd kon worden.

Dit alles is mogelijk geweest doordat de verstandhouding der Redactieleden onderling van den meest prettigen aard was, dat de samenwerking met uitgever en drukker niets te wenschen overliet en — last not least — dat een beroep op de medewerking zoowel van de Vereenigingen als van individueele collega's, vrijwel nimmer vergeefsch was!

Een woord van dank aan hen allen zij mij vanaf deze plaats vergund.

Niet zoo heel lang geleden werd door een parlamentslid. van de Nederlandsche tandheelkunde smalend getuigd, dat er niet eens wetenschappelijke Nederlandsche tandheelkundige werken bestonden, hetgeen dan een blamage zou zijn voor de Nederlandsche tandartsen.

Ofschoon deze bewering niet geheel met de waarheid strookt, is zij — ook al ware dit wel zoo — buitengemeen dwaas, omdat een dergelijke uitgave dermate riskant zou zijn,

dat de schrijver vermoedelijk zoo verstandig zou wezen, zijn werk in een vréemde taal te laten verschijnen.

Maar wie onbevooroordeeld zich den tijd wil getroosten de afgeloopen jaargangen van ons Tijdschrift te doorlezen, zal dan tot de conclusie moeten komen, dat de Nederlandsche tandheelkunde zich daarin een monument heeft gesticht waarop zij met recht trotsch mag wezen en dit geldt niet het minst voor de allereerste jaren.

Wanneer men verder bedenkt hoezeer de tandheelkunde stiefkind is geweest van ons Universitair onderwijs en hoeveel er daardoor voor velen aan de opleiding heeft ontbroken. dan is er dubbele reden tot tevredenheid.

Zooals boven reeds gezegd, dit beteekent niet dat het in de toekomst niet beter kan, niet beter moèt, doch terugziende over vijf en dertig jaren en rekening houdende met de vaak zéér moeilijke omstandigheden, past hier een woord van lof in de eerste plaats aan de initiatiefnemers, die in 1894 het Tijdschrift hebben opgericht en voorts aan de velen die aan zijn instandhouding hebben medegewerkt.

Legt men die jaargangen naast die van vele buitenlandsche periodieken, dan kunnen zij in de meeste gevallen die vergelijking met glans doorstaan, waarbij niet mag worden vergeten dat in het buitenland veelal de aan de verschillende Universiteiten verbonden leer- en hulpkrachten het leeuwendeel van de copie leveren.

Voor ons land verwachten en verlangen wij dit niet; de medewerking der practici heeft juist voor de practici haar groote waarde, doch wel hopen wij, dat de toekomst verbetering zal brengen in de al te magere portie die ons totnutoe werd toegemeten.

Teveel wordt vergeten dat een instelling van hooger onderwijs niet alleen is een vakschool, die leerlingen moet klaarstoomen voor een examen, maar dat het tevens een centrum van wetenschap behoort te zijn, waarvan het enthousiasme en het geloof wordt overgebracht op hen die in de toekomst de fakkel brandende zullen moeten houden.

Dat ons nieuwe instituut met zijn docenten en staf van assistenten ons in een zeer nabije toekomst daarvan het bewijs moge geven is de beste heilwensch die men bij het zevende lustrum van ons Tijdschrift kan uitspreken.

Want dan zullen volgende jaargangen aantonen, dat de daardoor opgewekte stimulans van zóóveel invloed is geweest, dat een volgende generatie met nog grooter tevredenheid op het verleden zal kunnen terugzien, dan wij het thans reeds kunnen doen.

Ten slotte dit: Niets weerspiegelt het peil van de tandheekunde op een bepaalden tijd zoo getrouw als de inhoud van ons Tijdschrift, daarom gij lezers, verhoog de waarde van dien inhoud door Uwe medewerking en bepaal U — uit Nederlandsche gewoonte — niet uitsluitend tot kritiek, al heeft ook deze hare waarde.

Dan zullen wij, dan zult ook gij tevreden zijn.

Een ieder zij zijn plicht indachtig!

N.

TERUGBLIK

Een besluit van de redactie-vergadering heeft mij verplicht de tien laatste jaargangen van ons Tijdschrift met een „medisch” oog door te kijken.

Ik heb mij daarbij afgevraagd, in hoeverre de inhoud den lezer het verband doet zien tusschen de tandheelkunde en de algemeen-medische wetenschap, tusschen de tandheelkunst en de andere speciale onderdeelen der geneeskunst.

Het verband zelf behoeft ik niet nader te omschrijven, daar ik kan volstaan met te verwijzen naar een artikel hierover, gepubliceerd door de Groot in de jaargang 1919.

De oorspronkelijk bijna geheel empirische tandheelkunst is sinds lang medisch gefundeerd.

De tandheelkunde heeft zich vooral in de laatste jaren in vele opzichten aangepast aan de nieuwe inzichten der anatomie, physiologie, pathologie, bacteriologie enz. Menig artikel in ons Tijdschrift kan dit bewijzen. Wij vinden de nieuwe opvattingen in de chirurgie over wondbehandeling en wondverloop op duidelijke wijze uiteengezet. De orthodontische behandelingen hebben zich aangepast aan de regelen, welke voor de algemeene orthopaedie gelden. Wij hebben kennis gemaakt met de nieuwe inzichten in de voedingsleer.

Hoe meer wij ons echter verwijderen van den oorspronkelijken toestand, des te grooter wordt onze belangstelling voor de historie. Daarom is het te betreuren dat aan de geschiedenis der tandheelkunde sinds 1922 geen aandacht meer is gewijd.

Niet in alle opzichten kan van een volkomen aanpassing

van de tandheelkunde aan de medische wetenschap worden gesproken. Wie, algemeen chirurgisch geschoold, de conserveerende tandheelkunst beoefent, zondigt — noodgedwongen — bij de pulpabehandeling dagelijks tegen de regelen der chirurgie. Hij heeft alle reden zich te verheugen over de toegeeflijkheid der natuur. Deze maakt het ons mogelijk, met praktisch goede resultaten twee tegenover elkander staande methodes van pulpabehandeling toe te passen, die beide aanvechtbaar zijn.

Aan den eenen kant is in menig artikel de aandacht gevestigd op den schadelijken invloed van algemeene ziekten (diabetes, syphilis, tuberculose enz.) op mond en tanden.

Aan den anderen kant is menige beschouwing gewijd aan den invloed van bucco-dentale aandoeningen op den algemeenen gezondheidstoestand, waarbij de haard-infectie in het middelpunt der belangstelling heeft gestaan.

Bovendien is de aandacht gevestigd op de schadelijke gevolgen, welke de tandheelkundige therapie — met name de amalgaamvulling — kan hebben voor de patiënten, zoowel als voor den tandarts.

Het is daarbij gebleken, dat de mogelijkheid van haardinfectie, zoowel als die van kwikvergiftiging, niet is te ontkennen. De gepubliceerde artikelen zijn er echter in geslaagd, de oorspronkelijke overdrijving te elimineeren en de gevaren, aan 't een en ander verbonden, tot de juiste verhoudingen terug te brengen, terwijl de middelen zijn aangegeven om deze zooveel mogelijk te voorkomen en te beperken.

De groote waarde van het bacteriologisch- en Röntgenonderzoek ter contrôle van wortelkanaalbehandelingen is duidelijk in het licht gesteld.

Ook aan de vaccin-therapie, speciaal bij de behandeling van pyorrhoea alveolaris, is de noodige aandacht gewijd. De verwachtingen, door sommigen hierbij opgewekt, zijn echter niet in vervulling gegaan.

Des te meer heeft zich de pyorrhoe in de algemeene belangstelling mogen verheugen. En juist hier hebben medische

begrippen de inzichten in aetiologie en therapie gewijzigd. Ons Tijdschrift heeft de lezers hiervan getrouw op de hoogte gehouden.

Het spreekt vanzelf dat af en toe ook de noodige aandacht is geschonken aan afwijkingen der organen, in de onmiddellijke nabijheid van den mond gelegen.

Ten slotte legt het Tijdschrift in het afgelopen decennium op vele plaatsen getuigenis af van den belangrijken socialen arbeid, verricht door hen, die medici en leeken de groote sociale beteekenis van de tandheelkunde hebben willen bijbrengen. Hun propaganda voor een uitgebreide tandverzorging in het belang van de volksgezondheid kan, ook van een medisch standpunt bekeken, niet hoog genoeg worden aangeslagen.

Enkele der artikelen, welke ik bij dit, uit den aard vluchtig, overzicht op het oog heb, zijn oorspronkelijke bijdragen; vele zijn referaten uit buitenlandsche tijdschriften. Dit ligt in een klein land als het onze voor de hand. Waar er voorloopig niet veel kans is de rubriek „Oorspronkelijke bijdragen” voldoende uit te breiden, heeft de redactie er goed aan gedaan, zich in de laatste jaren van een grooter aantal medewerkers te verzekeren voor het refereeren van belangrijke artikelen uit de buitenlandsche bladen.

Ik heb mij bij dit overzicht zoo goed als geheel van kritiek onthouden. Ik ben — tegen de bekende spreuk in — er van overtuigd, dat ook de kritiek zeer moeilijk is. En ik acht mij daartoe niet bevoegd. De medicus toch, die zich in eenig onderdeel der geneeskunst gespecialiseerd heeft, krijgt ten slotte een beperkt gezichtsveld. Hij zal naast zijn praktijk slechts met moeite voldoende tijd vinden om zijn uitgebreide vakliteratuur behoorlijk bij te houden. Daarnaast zal hij zich hoogstens nog voor een klein deel der groote geneeskundige wetenschap kunnen interesseeren. Indien ons Tijdschrift de lezers nog beter op de hoogte wil houden van de nieuwe inzichten der algemeene geneeskunde en den vooruitgang van enkele harer speciale onderdeelen, die den tandarts belang

kunnen inboezemen, zal het tot medewerking dienen uit te noodigen tal van deskundigen, die zich met de bestudeering der medische grondwetenschappen bezighouden of zich in de bedoelde onderdeelen der geneeskunde gespecialiseerd hebben.

FRANK.

DE REFERATEN

Vijf en dertig jaren mogen veel zijn in het niet-onbewogen leven van dit Tijdschrift, ook de afdeeling tweede-hands artikelen, waarvan het welzijn geacht wordt meer in het bijzonder schrijver dezes aan het hart te liggen, zou daarvan kunnen getuigen. De reeks namen van hen, die blijkens het periodiek devies: „vita sine literis mors est” de tandheekunde voor geestelijken hongersnood hebben willen behoeden, moge indrukwekkend zijn door den glans die er van uitstraalt, de lijst van medewerkers aan de rubriek bovengenoemd is het ongetwijfeld alleen reeds door haar lengte. Letterlijk iedereen behalve Gij, geachte lezer, heeft er zijn (of haar) energie aan gewijd. Niet geheel echter en ook niet in lengte van reeds vervlogen dagen. Evenmin tezamen en in vereeniging, gelijk het in rechtstaal luidt. Mocht deze voorstelling gewekt zijn, dan moet ik U, voor zoover de oogst van zoovele jaren refereerens U niet reeds had doen twifelen aan deze idylle, bij voorbaat teleurstellen. Neen, zij die zich geroepen gevoelden, anders gezegd geroepen wèrden, nog beter gezegd, bezweken voor redactioneele aanvallen op hun weeke hart voor de goede zaak van het Tydschrift, al dezen hebben het in hun genegenheid voor dezen tak van redactioneel bedrijf doorgaans niet verder gebracht dan tot een amourette, soms bleef het maar bij een kortstondige flirtation. Tot een liefde voor het leven is het (degenen, die thans in de gelegenheid zijn het in de volgende vijf en dertig jaren te demonstreeren, niet te na gesproken) nog nooit gekomen. Integendeel, de liaisons van de rubriek: „Uit de Literatuur” zijn in de afgelopen jaren vele

geweest. Gij, lezer, die met deze afdeeling nog geen verhouding hebt gehad en er niet aan denkt vues te krijgen, zult dit wellicht niet kunnen begrijpen. Doch vraag, zoo Gij nieuwsgierig van aard zijt, aan een ouderen collega, die in deze materie een verleden heeft en hij (of zij) zal U — misschien met eenige schaamte — bekennen, dat deze thans vijf-en-dertigjarige niet zoo gemakkelijk in den omgang is als het lijkt en dat, gelijk het meer bij de ars amandi pleegt voor te komen, zijn (of haar) liaison spoedig begon te vervelen, ten leste tegen te staan, met als slot de — natuurlijk nooit uitgesproken — verwensching: „Voor jou een ander!” En die andere kwam of werd gevonden, doch ging na zekeren tijd eveneens, waarna weer een andere verscheen en ook niet duurzaam bleek . . . and so on.

Zoo was het in de dagen, waarin blijkens de verheven woorden op het toenmaals groene omslag, het leven zonder Tijdschrift geen waarde zou gehad hebben — en daarna. Ik bid U, lezer, die op het punt staat den staf te breken over zoo veel trouweloosheid, oordeel nog niet, behalve over degenen, die na een — zij het ook ietwat aangemoedigde liefdesverklaring meteen op de vlucht sloegen! Alles weten is veel vergeven. Bedenk dan, dat, evenals in culinaire aangelegenheden ook voor geestelijke gerechten de waarheid geldt van heel wat sneller te worden geconsumeerd dan klaargemaakt. Ook het reproductieve werk van den referent is aan deze incongruentie onderworpen. Moogt Gij, al naar de belangstelling zulks regelt, Uw aandacht met zevenmijlslaarzen laten gaan vanaf den index tot aan de laatste advertentie, de referent moet van *zijn* lectuur rekening en verantwoording afleggen in een gecondenseerden vorm; die de quint-essence van het origineel duidelijk weerspiegelt. Zulks goed te doen is moeilijker en meer tijdroovend, dan de lezer, die tot den drukker nooit in relatie stond, veronderstelt. Voeg daarbij, dat deze arbeid niet de voldoening kan geven, die het loon is van oorspronkelijke bijdragen, dan vindt de onbestendigheid waarop de dichter indertijd het oog had, ook hier een verklaring.

Een vorig hoofdredacteur sprak eens als zijn ervaring uit, dat niemand het refereeren langer dan een jaar vol hield. De jaargangen zijn daar om te bewijzen, dat het zoo somber niet altijd gesteld is geweest. Hijzelf heeft er zich meerdere jaren aan gewijd en mede van verscheidene anderen zijn de initialen in meer dan één deel na te speuren. Ook thans kan de redactie zich gelukkig prijzen voor dit ongetwijfeld nuttige werk medewerkers te hebben, die dezen fatalen termijn reeds ver achter zich hebben gelaten en ook voor de toekomst geen teekenen van verflauwenden ijver geven. Aan de lezers de beoordeeling in hoeverre deze rubriek, die in den loop der laatste jaren niet onbelangrijk werd uitgebreid, aan hun belangstelling voor de uitheemsche verrichtingen tegemoet komt. Dat zij gelezen wordt blijkt uit de correspondentie die van tijd tot tijd over een of ander onderwerp tusschen een lezer en de redactie is gewisseld. En aangezien niet alle gewekte interesse het aanzijn schenkt aan een brief, (ook tusschen den ijver in het hanteeren van de pen en den excavator bestaat incongruentie) is eenig optimisme wel geoorloofd. Dat onze huidige referenten hierin een aansporing mogen vinden om hun onmisbaren en aanvullenden arbeid getrouw te blijven!

B.

DE ZAKELIJKE KANT

Mijn juffrouw rammelt zachtken, doch gedecideerd met de knop van de deur. Ik ken dat geluid, heb het ongeduldig luiden der telefoonschel gehoord, een soms bijna dagelijks voorkomende gebeurtenis: den Haag is aan de telefoon. De verbinding met de Hoofdredactie laat niets te wenschen over! En dit keer weet ik van te voren waarover het gesprek zal loopen. Of ik mijn bijdrage voor het April-nummer nog niet klaar heb. Ons troetelkind — het Tijdschrift — is in zijn vijf en dertigste levensjaar en gansch de redactie dient de pen ter hand te nemen om dit feit te gedenken. Wat zal Uw onderdanige ondergeekende voor belletrie kunnen neerschrijven, wanneer hij zijn gegevens moet putten uit maandelijksche stapels verwijten, die zijn arm hoofd doen duizelen. Over telaat bestelde overdrukken, over niet geaccepteerde copie, over het late verschijnen, over de onmogelijkste drukfouten? Wat zal hij U verklappen van de hartverscheurende pogingen, „pour se voir imprimé”, waaraan met takt en in de vleendste termen, weerstand dient te worden geboden. Maar kom, gedeelde smart is halve smart. Ik zal U gaarne een tipje opleichten van den redactioneelen sluier, niet alleen opdat ge zult medeleven den nimmer eindigenden strijd eens beheerenden Redacteurs, maar ook omdat deze laatste de gelegenheid te schoon vindt, eens van zich af te kunnen schrijven en een tegenaanval in te leiden, die — als in 't schaakspel — vaak de meest doeltreffende verdediging vormt.

De steeds toenemende arbeid, die verbonden is aan een orgaan als 't onze bewijst wel hoe goed gezien het was, toen bij het optreden der nieuwe redactie tot verdeling van dezen

arbeid werd overgegaan. Al wil ik er met nadruk bijvoegen, dat ideale leiding slechts mogelijk is met die samenwerking en vriendschappelijke verstandhouding, zooals die onder mijn collega's bestaat. En het is mij dan ook een behoefte eens van deze plaats uiting te geven aan mijn dankbaarheid jegens hen, die nu gedurende een reeks van jaren een hartelijke sfeer in de redactie hebben weten te scheppen, waardoor het, ondanks het hierboven genoemde harteleed (dat au fond wat meevalt!) een genoeg is daarvan deel uit te maken.

En nu ik dan toch bezig ben op de goede resultaten van een prettige samenwerking te wijzen kan ik niet nalaten ook de uitgeefster, de firma G. J. & D. Tholen in dat verband te noemen. Het was met 1 Jan. 1928 tien jaar geleden, dat de Heeren Tholen de uitgave van het Tijdschrift op zich namen. Er is in die tien jaren veel veranderd. Van een noodlijdend „Gezelschap” is het Tijdschriftbestuur uitgegroeid tot een zelfstandige bloeiende vereeniging op gezonde finantieele basis. Het steeds toenemend aantal tandartsen, waarmede het aantal abonné's gelijken tred hield bracht tevens een belangrijken groei der advertentie-rubriek met zich mede, wat de financiering vergemakkelijkte. Bestond in 1918 een exemplaar uit $4\frac{1}{2}$ vel, in 1928 wordt gemiddeld $10\frac{1}{4}$ vel gebruikt. De oplage bedroeg 10 jaar geleden nog 400 exemplaren wat heden ten dage tot 830 exemplaren is gegroeid. 14 ruilnummers voor buitenlandsche tijdschriften werden in 1918 uitgezonden, terwijl dit getal thans 50 bedraagt. Tegen 17 groote en 36 kleine advertenties plaatsen wij thans 33 groote en 121 kleine advertenties. Onder de abonné's tellen wij 63 studenten.

Het zou ondankbaar zijn deze groote uitbreiding enkel op rekening der tijdsomstandigheden te schuiven en ongetwijfeld heeft de firma Tholen èn door haar activiteit èn door haar coulante houding tegenover onze vereeniging het hare daartoe bijgedragen. Wij brengen den uitgevers bij dit 10-jarig jubileum daarvoor gaarne den dank van vereeniging en redactie over.

Moge het tijdschrift zich dus al in een goede economische gezondheid verheugen, waardoor het zijn drie leden: de drie groote landelijke vereenigingen mogelijk maakt, zich met betrekkelijk geringe kosten de luxe van een officieel orgaan te veroorloven, ik wil mij liever niet wagen aan een uitspraak ten opzichte van zijn waarde als wetenschappelijk orgaan. Het is inderdaad in een klein land niet eenvoudig een periodiek van een vrij beperkte wetenschap als de onze geregeld en vooral waardevol en oorspronkelijk gevuld te krijgen. In de groote ons omringende landen met meerdere tandheekkundige universitaire centra valt zoiets vrijwat gemakkelijker. De tot kritiek geneigde lezer bedenke dit terdege en zal dan misschien wat milder zijn in zijn oordeel. En ondanks dit feit; ondanks de toch zoo geringe medewerking van ons eenig tandheekkundig centrum behoeft ons orgaan zich niet schuil te houden in de rij der Europeesche broertjes. Integendeel, wat inhoud en uitvoering betreft heeft het, ook internationaal geen slechten naam. Intusschen hebt gij, waarde lezer het zelve in de hand het wetenschappelijk en vakkundig peil van het Tijdschrift op te voeren. Het is de spiegel van ons nationaal tandheekkundig leven. Voor aantrekkelijke hoofdartikelen, voor uitgebreide literatuur overzichten, voor goede verslagen van congressen en vergaderingen zorgen wij. Doe gij de rest!

Maar doe het s.v.p. op aan één kant beschreven papier! En als het kan in machine-schrift of leesbaar geschreven en met een behoorlijke marge. Bedenkt hoezeer gij de vlotte gang van zaken bemoeilijkt met Uw onleesbare kattebelletjes, waar de zetter het fraaiste Russisch uit distilleert en Uw dienaar al zijn rooie inkt aan moet verknoeien. Drukfouten!? Ja, die zijn er nog te over. Ook de redacteur corrector overziet ze, ondanks zijn lang-jarige ervaring, wanneer hij 's avonds na een praktijk-dag hals over kop de toch al veel te late proeven nog postklaar wil maken. En zijn ze eruit, dan komt de vriendelijke zet-machine die een geheele regel voor één fout moet uitlichten en daarbij natuurlijk kans ziet er gracielijk twee

nieuwe bij te tikken. Slechts groote organen, die vakkundige correctors *op de zetterij* kunnen aanstellen zullen dit euvel afdoende kunnen bestrijden. En denkt gij, waarde auteur, nu niet door het zelf-corrigeeren Uwer bijdragen de oplossing voor dit vraagstuk te hebben gevonden. Gij zijt een groot stylist, gij, toevallig kent Uw Nederlandsch op Uw duimpje, maar helaas gij zijt een gunstige uitzondering (wij spreken uit ervaring!) en zelfs gij verstaat het nog niet afdoende te corrigeeren. Wij gunnen U gaarne, zoover de vaak uiterst korte tijd het toestaat Uw eigen werk van fouten te zuiveren, maar Uw belofte het dan volkomen persklaar terug te zullen zenden wordt door ons slechts zeer schoorvoetend aanvaard!

Intusschen verzoeken wij U niet te denken, dat kritiek ons niet welkom is. Op de jaarlijksche vergadering van het Algemeen Bestuur kunnen de afgevaardigden de grieven der leden hunner vereeniging ter tafel brengen. Maar, gij, lezer, behoeft deze lange hierarchieke weg niet te volgen. Hebt gij bezwaren, speciale wenken, voor den dag er mee. Wij ontveinzen ons niet dat ons orgaan voor zeer veel verbetering vatbaar is en elke uiting van belangstelling in welken vorm ook is ons welkom. Maar meer nog de resultaten van Uw wetenschappelijke studie, de bijzondere, vermeldenswaardige gevallen uit Uw praktijk. Laat ons besluiten met de opwekking, dat gij Uw voornemen ons die te zenden nu ook eens tot uitvoering brengt!

Mt.